

ПЕРФОРМАНС ЯК ФОРМА КОГНІТИВНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

М. В. Карповець

Національний університет «Острозька академія», maksym.karpovets@oa.edu.ua

Науковий консультант: доктор психологічних наук, професор І. Д. Пасічник

Вища школа все частіше зустрічається із необхідністю змінити свій підхід до когнітивної регуляції навчання студентів, зважаючи на виклики пандемії, діджиталізацію та глобалізацію освіти. Традиційні та навіть деякі інноваційні підходи не завжди продуктивно працюють на позитивні когнітивні результати в навчанні, особливо коли йдеться про відповідність отриманих знань очікуванням сучасного ринку. Зважаючи на це, все більшої популярності й продуктивності набуває перформативний підхід у когнітивній регуляції навчання, де ключовими категоріями є перформанс і перформативність.

Особливість навчання студентів у вищій школі полягає в унікальній можливості не тільки відтворювати, але й творити знання, де «перформативність студента є дзеркальним відображенням перформативності викладача» [3, р. 338]. Попри це, перформативність в освіті, як один із багатьох компонентів навчання, часто ігнорується або не розкривається викладачами, оскільки вона недооцінюється як ефективний метод у контексті продуктивного навчання. Багатьом педагогам це здається невідповідним для академічного середовища, а більш типовим для неформальних освітніх практик, коли учні можуть вільно інтерпретувати навчальний матеріал і змінювати межі між собою та вчителем. Основне в перформансі те, що він «фокусується на процесуальному складникові освітнього процесу, де такі психологічні процеси як тілесно-емоційне включення, переживання та розуміння відіграють фундаментальну роль» [1, с. 38]. Зважаючи на це, важливо дослідити як перформанс може бути методом і формою актуалізації когнітивних активностей студентів, зважаючи на особливості та специфіку вивченого матеріалу. Водночас не менш важливо проаналізувати метакогнітивну активність вчителя як того, хто під час перформансу й після нього осмислює що дає кращий, а що гірший результат для студентів.

Як правило, когнітивна активність студентів у вищій школі асоціюється із психологічними процесами уваги (*attention*), фокусування (*focus*) та концентрації (*concentration*). Якщо йдеться про когнітивну активність студентів у вищій школі, то завдання викладачів максимально активізувати усі ці процеси заради кінцевого навчального ефекту або перформансу. Іншими словами, студенти повинні навчитись ефективно вирішувати поставлені завдання, розвиваючи когнітивні можливості щоразу краще. Перформативна перспектива передбачає дві важливі умови: як задіяння перформативних методик у активізації когнітивних можливостей суб'єкта під час освітньої діяльності, так і досягнення найкращого результату когнітивної активності як перформансу.

Завдяки перформансу як особливій формі трансляції (від вчителя) та демонстрації (від студентів) знань найбільш повно розвиваються такі когнітивні процеси як *діяльність* та *прийняття рішення*. Діяльність передбачає перформативне унаочнення отриманих знань (часто завдяки тілесній взаємодії між учасниками процесу, якщо виключити дистанційне навчання з освітнього процесу вищої школи), яке перетворюється від абстрактних, непередметних теорій у життєвий досвід. Відповідно до розуміння перформансу Джоном Остіном, одним із піонерів творення перформативної теорії, перформативність як діяльність відповідає окремому переліку слів, які не стільки репрезентують, а презентують певну реальність [2, р. 62]. Іншими словами, когнітивна регуляція через перформанс як діяльність у вищій школі дозволяє студентам набути як професійного, так і соціального досвіду. Особливо залучення ігрової та театральної складової долає умовності механічного відтворення до креативного творення знання.

У процесі перформативного навчання студенти також навчаються приймати рішення у ситуації «живої» взаємодії між учасниками освітнього процесу, де вчитель є медіумом між суб'єктами та світом. Відповідно до когнітивної теорії Жана Піаже, залученність у навчання дозволяє *активно* створювати моделі або схеми про реальність як динамічну систему безперервних змін [4, р. 18]. Таким чином, стверджував Піаже, якщо людський інтелект має

бути адаптивним, він повинен мати функції для представлення як трансформаційних, так і статичних аспектів реальності [4, р. 19]. Більше того, наявність таких перформативних механізмів як повторення та відтворення зближує процес навчання до розмислів французького теоретика, хоча все ж різниця є.

Якщо конструктивізм Піаже передбачає побудову сталих схем того, як влаштований світ і знання, то перформативний підхід навчає як виходити поза межі схем, бути більш креативним і гнучким, що особливо актуально в сучасних умовах. Так чи так, когнітивний процес прийняття рішень повинен забезпечити студента від прийняття хибних, помилкових рішень на користь більш необхідних. Перебування в колективній перформативній співучасті ілюструє як те чи те рішення безпосередньо впливає на учасників освітнього процесу, який завдяки перформансу може бути змодельований, розіграний як будь-яка професійна чи життєва ситуація.

Література:

1. Карповець М. В. Психологічна методологія перформансу в освітньому процесі вищої школи. *Національні записки «Острозької академії». Серія «Психологія»*. С. 36-43. 2022. № 16. С. 36-43.
2. Austin J. L. *How to Do Things with Words*. Harvard: Harvard University Press, 1975. 192 p.
3. Macfarlane B. Student performativity in higher education: converting learning as a private space into a public performance. *Higher Education Research & Development*. 2015. № 34 (2). Pp. 338-350.
4. Piaget J. The role of action in the development of thinking. In *Knowledge and development // Knowledge and Development / eds. F. Willis Overton and J. McCarthy Gallagher*. New York: Plenum Press, 1977. Pp. 17-42.